

UJVIDÉKI HIRLAP

Szerkesztőség:
Erzsébet-tér 3. sz.
Telefon 115.
Kiadóhivatal:
Rákóczi Ferenc-u. 11.
Telefon 322.
Felelős szerkesztő:
Dr. Mayer Oszkár

AZ UJVIDÉKI NEMZETI MUNKAPÁRTHIVATALOS KÖZLÖNYE.

II. Évfolyam.

Ujvidék, 1911. október 15. vasárnap

76. szám.

A költségvetés és a tűzoltóság.

Ujvidék sz. kir. 1912 évi költség-előirányzatában 6782 K. van felvéve az önkéntes tűzoltói intézmény segélyezése címén, megjegyzendő, hogy ezen összegből mint segélyezés csak 2400 K. szerepel, míg a további összegek dologi kiadások fedezésére szolgálnak.

Ezen költségvetési tétel felett a közgyűlés egy általánosságban tartott felszólalást kivéve, azt elfogadva, rövidesen átsiklott, holott a tárgy fontossága és közérdekű volt megérdemelte volna, hogy ezen tétel nagyobb érdeklődést keltsen.

Alig volna célja hosszabban érvelni a mellett, hogy mennyire szükség volna egy szervezett városi tűzoltóságra is, mert bármily nagy és nemes is az áldozat, melyet az önkéntes tűzoltó egyesület humánus és önfeláldozó működésével a közügyért hoz, mégsem tekinthetjük ezt az intézményt egyedül elégségesnek arra, hogy városunk összes tűzbiztonsági tevékenységét kimerítse. Minden dicséret és elismerés kevés azért a páratlan emberbaráti munkáért, melyet derék önkéntes tűzoltóink végeznek, de ezt elismerve, töltük még az egyéni közreműködésen is tulmenő pláne anyagi áldozatokkal is járó tevékenységet kívánni nem szabad és nem is lehet. Az anyagi eszközök tehát az önkéntes tűzoltóságnak nem állhatnak rendelkezésére, sőt miként a költségelőirányzat vonatkozó tételéből látjuk, ezeket az anyagi eszközöket az önkéntes tűzoltóság a jövőben is nélkülözni fogja.

Mert mit lendít a költségvetésbe beillesztett 6782 K. ezen az intézményen?

Ez egy aránytalanul csekély összeg ahhoz, hogy azzal valami nagyobb szabású dolgot kezdeni lehessen. Ha már nem tudja megcsinálni a város a külön városi tűzoltóságot, a mely mellett az önkéntes tűzoltóság is megállhat, sőt szükség is hogy megálljon, akkor addig is nagyobb összeggel kellene segélyezni az önkéntes tűzoltóságot, hogy ez beszerezhesse mindazon eszközöket, a melyekkel a technika mai állása mellett bírnia kell.

Az önkéntes tűzoltóktól már nem lehet további áldozatot kívánni. Elég részükről az önkéntes segélynyújtás tűz esetén, mert ez nem egyszer életveszedelemmel és igen gyakran a testi épség veszélyeztetésével jár, s ha már akadnak bátor és önzetlen férfiak, akik erre a nehéz feladatra önként vállalkoznak, akkor magát az intézményt bőkezűbben kellene honorálni és hathatósabban támogatni, még pedig bizonyos előre meghatározott olyan célzattal, hogy az önkéntes tűzoltóság képezze a majdan szervezendő városi tűzoltóság magvát.

Igaz, hogy minden kiadás, a mely a városra hárul, végeredményében a polgárokra nehezedik, de másrészt az is bizonyos, hogy a produktív kiadás, már pedig az ilyen kiadás az, bőven megtérül ama eredményekben, a melyek annak nyomában járnak.

Ujvidéknél sokkal kisebb és szegényebb városoknak is van városi tűzoltóságuk, nekünk pedig csak önkéntes tűzoltóságunk van és az is ugy szólván teljesen magára van utalva.

Ez a kérdés most talán nem közvetlenül aktuális, de a mikor a vízvezeték ügye dülőre jut, a mikor tehát lesz az oltáshoz elegendő vizünk és a vízveze-

téssel kapcsolatban a tűzrendészeti szempontok is érvényesülnek, akkor bizonyára elérkezik az ideje annak, hogy megszervezzük a hivatásos városi tűzoltóságot is.

A vármegye urai.

Választás Zomborban

(Saját tudósítónktól.)

Zombornak és közvetve a megyének, izgalmas napja volt csütörtökön. Hosszas készülődés, korteskedés és szokásos előcsatározások után ma tartották meg a részleges tisztújítást. Legnagyobb küzdelem persze az alispánságért folyt. A választás eredménye a következő:

Alispánná megválasztották *Skultéty* Ferenc volt arvaszéki elnököt.

Főjegyző lett: *Szabolyevits* Dusán volt zombori főszolgabíró.

Arvaszéki elnök lett: *Frank* Mihály, elnökhelyettes *Kleiner* Lajos első aljegyző, Topolyai főszolgabíró lett dr. *Fraticsevics* István *ujvidéki* szolgabíró. Aljegyzők lettek: *Jablonszky* Aladár, dr. *Zsigmond* Gyula. Elsőosztályú szolgabíró *Kuluncsics* Viktor bácsalmási, másodosztályú *Trenka* Kálmán *ujvidéki*, *Mitics* János *zsabolyai* szolgabíró.

Az új alispánt báró *Vojnits* István v. b. t. t. üdvözölte. *Skultéty* alispán erre remek székfoglalót tartott.

A közgyűlés féltizenkét órákor ért véget. Közgyűlés után a vármegye tisztikara és a jegyzőknek küldöttsége tisztelgett az új alispánnal.

A megyegyűlésen részt vett *Matkovits* Béla *ujvidéki* főispán is, a ki nemcsak városunk ügyeiért lelkesedik, hanem báró *Vojnics* Istvánnal, *Latinovich* Pállal és a megye többi jeleseivel együtt a vármegyei élet minden fázisa iránt is élénken érdeklődik s nagy közigazgatási készültségét és fényes tehetségét a vármegye javára is szenteli.

A hétről.

Elmondom itt okulásul
Szépen sorba,
Mik történtek mult héten a
Rác Gáborba.
Épülhet e költeményből
Bátran bárki:
Megtanulja, hogy mulat egy
Munkapárti.

Este van, este van, kiki Rác Gáborba . . .
Herczog Pista szódát öntöget a borba.
A szódás bort viszont öntorkába önti,
Minden pohár borral a pártot köszöri.

Bólogat fejével jó Grossinger János:
Bár volna pártunknak tagja ilyen számos,
Ki minden pohár bort rá ürit fenéig,
Akkor élélne a párt vagy ezer évig.

Meghallván mindenki, mit szólott az elnök,
Poharat vesz kiki: az ifjú, a felnőtt.
Köszöntik a pártot tósztokkal, ódával,
Ki sörrel, ki borral, ki pedig szódával.

S mikor megitták a kellő mennyiséget,
Mindenki szemében a honfi-tűz égett.
Csupán egy ember volt csendes, hideg: Dódás,
Mivel az ő borra leginkább volt szódás.

Lassankint kifogyott a bor, szóda, rámpás,
Sötét lett a korcsma, kialudt a lámpás,
S mert úgy találta, hogy a társaság zajos,
Titkon hazaszökött doktor Szlezák Lajos.

Egyszerre meg látom, hogy több ur ingerült:
Megürült az a szék, a hol Grossinger ült.
Jó volna — mondották — ha mi is felkelnők;
Minek maradjunk — ha nincs itt már az elnök?

Kiki tehát szépen fogta a poharát,
Felhörpinté csendben a maradék borát,

Elhallgat a zene, elnémul az ének
Hazafelé mennek a mungó legények . . .

Nyájas olvasóm, és Istenem az égben:
Ezt a komisz verset bocsássad meg nekem.
Hanem a munkapárt érdeke kívánja,
Hogy ez a vers lásjon napvilágot máma.

A vezérférfiak vezérfelesége,
Olvasván e verset, kész a házi béke.
Mert e költeményből, mint a nap világos,
Hogy már tizkor otthon volt Grossinger János.

Valamint ezután letagadni bajos,
Hogy korán ment haza doktor Szlezák Lajos.
És mint a vezérek, kiki azonképen
Igen jókor indult haza-felé szépen.

Ilyenképen tehát e vers bizonyítvány,
A férjek hűségét hittel bizonyítván.
Ez alapon kap a férj kimenőt szépen,
A munkapárt, meg a haza érdekében.

(p. gy.)

Ujvidék csatornázása.

A csatornázási, pénzügyi és gazdasági bizottság együttes ülése.

(Saját tudósítónktól.)

A város mérnöki hivatala szépen kidolgozott, terjedelmes javaslatot készített, a mely „Ujvidék szabad kir. törvényhatósági joggal felruházott város szabályrendelete a városi közterületek csatornázásáról és magánterületeken összegyűlt csapadék és szennyvizek levezetéséről” cím alatt kerül a város egyik legközelebbi közgyűlése elé. A javaslatot a héten tárgyalta a csatornázási, pénzügyi és gazdasági bizottság, hétfőn, majd folytatólag szerdán tartott együttes ülésein.

A bizottságok által elfogadott javaslatához a magunk részéről is csatlakozunk, mert egyfelől biztosítja, hogy a városnak ez igen fontos közegészségügyi és köztisztasági intézménye hivatásának tényleg meg is feleljen, de örömmel fogadjuk a javaslatot azért is, mert az eredeti tervszel szemben a háztulajdonosok, illetőleg lakók hozzájárulási költségeit 4%-ról 1, illetve 3%-ra leszállítja és így az intézménnyel járó terheket lényegesen megkönnyíti. Minthogy ezt a leszállítást maga *Orbán* előadó javasolta, reméljük, hogy a mű megvalósításánál is arra fog törekedni, hogy ezek a hozzájárulások elégségesek is legyenek.

Nem helyeseltük azonban azt, hogy a város e műnek létesítése után még két évig premiumot nyújtson a háztulajdonosoknak. Nem helyeseltük ezt, mert hiszen a premium célja főleg az, hogy mielőbb rendezett viszonyokat teremtsünk. De ha nemcsak a közcsatorna, hanem még a vízvezeték kiépítése után is 2 évet kell várunk, amíg a magánházak csatlakozó vezetékai elkészülnek, addig nyilván az utcarendezés sem nyerhet befejezést és ezzel indokolatlanul hosszú időre kitöljük az utcarendezés időtartamát.

Nézetünk szerint a helyes megoldás az volna, hogy a város csupán a közcsatornák építésének tartamára biztosítson a háztulajdonosoknak előnyöket, hogy a közcsatornával egyidejűleg a csatlakozó házi csatornák kiépítését is biztosítsa. Ez nem járhat semmiféle akadályal, mert hiszen egy időben csak néhány utcában folyhat az utcai csatorna építése és nem egyszerre az egész városban, ebben az egy-két utcában pedig a csatlakozó vezeték is egyidejűleg elkészülhetnek.

Ez ülésekről egyébként a következő tudósításban számolunk be:

Elnökölt az üléseken Dr. *Demetrovics* Vladimir polgármester.

A jegyzőkönyvet *Steiger* Ernő mérnök vezette.

Jelen voltak még: *Profuma* Béla alpolgármester, *Orbán* Ignác műszaki tanácsos, dr. *Jahn* Róbert tanácsnok, dr. *Stefanovics* Zsarkó tanácsnok, dr. *Szabó* Lajos főügyész, *Stessel* Rudolf főmérnök, dr. *Ofner* Mór főorvos, dr. *Königstädler* Ottó, *Dietzgen* Gábor, *Ludwig* József és dr. *Kubinyi* Károly bizottsági tagok.

A mérnöki hivatali javaslata.

Dr. *Demetrovics* elnök az ülést megnyitván, *Orbán* Ignác műszaki tanácsos előterjeszti a mérnöki hivatalnak a város csatornázására vonatkozólag készített javaslatát. A bizottság által részben módosított javaslat főbb pontjai a következők: A város talaj- és szennyvizeit az ürülékkel együtt az uszató rendszer szerint épült csatorna-hálózat vezetné le.

A csatornahálózatban közcsatornák és magáncsatornák volnának. Közterületeken csatornákat csak a város létesíthet és az ilyen területen magánosok által épített csatornák is közcsatornákká válnak. A magáncsatornák építési anyagát, előállításának műszaki módját minden esetben a város határozza meg. Jogában áll tehát a városnak, hogy a csatorna építési terveket ebből a szempontból kiigazítsa. A magáncsatornáknak a közcsatornához való

bekapcsolását, valamint az összes közcsatornákat a csatornázási alap terhére a város készítteti el. Magáncsatornák csak a városi tanács engedélye alapján létesíthetők. A mérnöki hivatal köteles gondoskodni arról, hogy a felsorolt munkák oly módon végeztesse, hogy az illető útrész mentén fekvő házakba és üzletekbe való szabad közlekedés akadályozva ne legyen.

Minden háztelek, mely közcsatornák mentén fekszik, magáncsatornákkal látandó el és ezek az illető közcsatornába bekötendők.

Csapadék-vizek levezetése céljából a be nem épített telek is csatornával ellátandó.

Ott, a hol az ingatlanok mentén a közterületeken a közcsatornák ki vannak építve, minden kiépített ingatlan egy vagy több esővíz levezető magáncsatornával kell ellátni. A szennyvizet levezető magáncsatornák azonban ily beépített ingatlan területén csak abban az esetben építendők ki, ha az illető ház vízvezetékkel van ellátva.

Ha az ingatlan mentén az utcai csatornák még kiépítve nem volnának, akkor az ily ingatlanok csapadékvize az utcai nyílt folyókába, a szennyes vizek pedig vizálló pöcegödörökbe vezetendők.

A közcsatornával házi szennyvíz csatorna után összekötött ingatlanokban eddig létezett pöcegödörök 30 nap alatt beszüntetendők; újakat létesíteni tilos.

Több házat vagy telket közös magáncsatornával ellátni tilos, még abban az esetben is, ha a tulajdonosok egy és ugyanaz. Azonban két épület határánál találkozó ereszcsovek közösen köthetők be a közcsatornába.

Az épületeknek utcasorban lévő ereszcatornáit lefolyó csatornákkal kell ellátni, a melyeknek jókarban tartásáról a tulajdonos gondoskodni köteles.

A közcsatorna, illetve a vízvezeték létesítése után az összes mosdók, fürdők, mosókonyhák, klozetek szennyvizeit zárt csatorna útján kell a közcsatornába eltávolítani. A csatornázási berendezés létesítésénél szem előtt tartandó az épületek teljes víztelenítése.

A melyekben fekvő helyiségek, különösen a mély pinchelyiségek biztosítása céljából a magáncsatornát önműködő elzáróval kell felszerelni.

A csatorna-járlékok.

A közcsatornák mentén fekvő házak az általános vízvezeték kiépítésétől számítandó 2 éven belül víztelenítendő. Azok a háztulajdonosok, akik ez időn belül készíttetik el csatornáikat, a helyszíni szemlékért a szervezési szabályrendelet értelmében a tisztviselőket megillető *eljárás díjak fizetése alól mentesek*.

A közcsatorna mentén fekvő házak tulajdonosai a közcsatornahálózat építési és fenntartási költségeihez évenként a nyers házbérfőjédelem arányában kötelesek hozzájárulni és pedig oly házak után, melyeknek csupán csapadékvizei nyerne levezetést, a nyers házbérfőjédelem 1%-ával és azok után, melyeknek szennyes vizei is a közcsatornába vezetettek, a nyers házbérfőjédelem 3%-ával.

Ezeket a járulékokat a háztulajdonos a házbérek arányában a lakóktól követelheti.

Azoknak a háztulajdonosoknak, akik a régi szabályrendelet alapján csatornájárlékokat már fizettek, a befizetett összegeket kamatmentesen a jövőben fizetendő csatornájárlékokba betudja.

Az előadó javaslatához a bizottságok minden tagja hozzá szólott és egyes módosítások után elfogadta azt, utasítván a mérnöki hivatalt, hogy a módosításoknak a javaslatba való beillesztése után szükség esetére azt még egyszer a bizottságok elé terjeszse.

Ujvidéki furcsaságok.

A rendőrség figyelmébe.

(Saját tudósítónktól.)

(A bábjátékos.)

A bábjátékos kofferrel utazik, a melyben mindenféle diszmuárú van, a melyeket azonban az emberek soha eszébe sem jut megvenni.

Különösen nem éjfélkor, amikor már az ember a kellő mennyiségű szeszes italt bevett. A bábjátékos ilyenkor kirakja áruit a billiárd asztalra és a világért nem engedi, hogy azokból valaki drága pénzért vásároljon. Ő azt akarja, hogy a pasas, akit egyszerűség kedvéért „áldozat”-nak n-vezhetünk, nyerje el a neki tetsző tárgyat. Egy tét mindössze öt korona, s ezért a pénzért esetleg egy magától járó mükutyát is nyerhet az ember, a mire természetesen szüksége van éjfél után, valószínűleg azért, hogy legyen kutyája, a mely haza kísérje. A mükutyát azonban nem nyeri el az ember, de nem nyer egyebet sem, mert rendszerint vagy a bábjátékos nyer, vagy az áldozatok veszítenek.

Maga a játék különben úgy megy, hogy a bábjátékos leteríti az asztalra egy számmal teleirt lapot. A számk egy része piros, a másik része sárga színnel van a lapra festve. Elővesz azután hat darab bábút, olyanokat, mint a kugli-babák, csak persze nagyon sokkal kisebbet és ezeket szorosan egymás mellé állítja. A babák hat oldalán pontok vannak. Mindenik baba egytől hatig van pontozva, úgy mint a dominó-kövek. Az áldozat csak a pirosra tehet. Az asztalt persze a kiváncsiak serege állja körül és öt-hat, sőt tizenöt ember is tesz egyszer e öt koronát, persze a pirosra, mert csupán arra tehet. Már most vagy a bábjátékos, vagy az asztal körül állók egyike eldönti a babákat. A babák fe'ő oldalán olvasható számk összege a nyertes szám. Persze száz eset közül kilencvenkilencszere a bábjátékos nyer. Egy bábjátékos megmagyarázta egyszer nekem, hogy ez onnét van, mert a babák oldalai nem egyenő sulyúak, s i y természetesen mindig a n-hezebb oldalukra esnek. Nem tudom és nem állítom, hogy a jelen esetben is így van-e, de feltűnő, hogy a bábjátékos számai jönnek ki mindig és sárga számra tenni nem enged.

Az is feltűnő, hogy tíz eset közül nyolcszor husz és huszonhat közt van a pontok összege és husztól huszonhatig minden szám a bábjátékosé. Van aztán még egyéb játék-módszere is a bábjátékosnak, a miről ezuttal nem írunk bővebben, mert hiszen ezek is csak a közönségnek, az éjszaka kávéházi közönségének, kifosztására találtattak ki.

Csodálkozásunknak adunk kifejezést a felett, hogy az ujvidéki rendőrség nem füllelte le mindjárt az első alkalommal a bábjátékost, de még jobban csodáljuk a szállodást, hogy kávéházából játékbarlangot enged csinálni, ám leginkább csodálkozunk a közönségen, hogy ilyen könnyen ül fel egy ravasz ember agyafúrt ügyeskedéseinek.

(A Duna utca és a bicikli.)

Még Noé idejében, a mikor bárkákon és bicziklikken jártak az emberek, történt hogy az ujvidéki rendőrség betiltotta a Duna utcában való bicziklizést. Betiltotta pedig azért, mert a Duna utca szűk, nagy ott a forgalom és a bicziklista könnyen elgázolja az arra járó-kelőt. Azóta már meghalt Noé, az emberek nemjárnak bárkákon, a Duna utcában vigan futkároznak az automobilok, villamosok, és két-, három és négy kerekű gépjárművek, csupán a jó, öreg bi-czikliken tilos a Duna utcán végigszáguldani. A Duna utcának a sétatér felé eső részén már az időnek ugynevezett „vasfoga” lerágta a tilalomtáblát, de a rendőr éberem örökdió, hogy lsten mentsem, egy bicziklista be ne tegye kerekét a Duna utcába. Rögtön felírna, ha ezt észrevenné. Nem hiszük, hogy a repülőgépekre vonatkozólag is létesül majd ilyen rendelet, a mely szerint a Duna utca felett repülőgépeknek tilos szállodogálnia, a mennyibe az emberek feje tetejére potyoghat és ily módon megakaszt-hatja a forgalmat. Ezzel szemben reméljük, hogy a rendőrség hatályon kívül eleyezi az ósdi és immár humor tárgyat képező Duna utcai bicziklizési tilalmat. A bicziklisták ezzel szemben becsületszavukra kötelezik magukat, hogy a Duna utcában senki sem gázolnak el. Hanem, ha rájuk jön a „gázolás”, akkor ki-mennek a Temeriní utcába.

Wagner Testvérek 5-ös számu
pörkölt kávéja a legfinomabb.

A kamarai tagválasztások.

A függetlenségi párt készülődése.

(Saját tudósítónktól.)

Már csak néhány nap választ el a kereskedelmi és iparkamari tagválasztásoktól, a mely október hó 17-én lesz és minden valószínűség szerint a legnagyobb eszben fog lefolyni. A kereskedők hivatalos jelöltjei: *Dietzgen Gábor* és *Ernst Bernát*, komoly ellenjelölt nélkül állanak s a legnagyobbat valószínűség szerint egyhangulag fognak megválasztani.

Az ujvidéki Lloyd és az ujvidéki iparosok, mikor a jelölést megejtették, pusztán az egyéni arravalóságot nézték, azt tekintették, kik a legalkalmasabbak arra, hogy a kereskedők és iparosok érdekeit a leghatásosabban képviselhesék.

Mégis most arról értesülünk, hogy a helyi függetlenségi párt politikai célokra akarja felhasználni a kamarai tagválasztásokat és a mult héten e tárgyban gyűlést s hivott össze. A gyűlés célja az volt, hogy a függetlenségi párt keresen lehetőleg nagyobb adót fizető jelölteket, a kiknek a megválasztását elősegítve ily módon a törvényhatósági bizottságban ő maga is megerősödjék. A kamarai tagoknak az adója tudniillik kétszeresen számít s ilyképp a függetlenségi párt virilista szavazatokhoz jutna.

A függetlenségi párt eme reménye az azonban hajótörést fog szenvedni, mert a kereskedők mint egy ember, állanak jelöltjeik: *Dietzgen Gábor* és *Ernst Bernát* zászlaja alá.

A függetlenségi párt azonban nem csupán a pártpolitika fegyverét viszi harcba, hanem kisajátítja és a magáénak tulajdonítja az ujvidéki Lloydnak a szegedi kereskedelmi és iparkamara kettéválasztása és egy külön ujvidéki kereskedelmi és iparkamara létesítésének szükségességéről és mert hallgatásukat a jelenlegi állapotok változatlan fenntartásának kell tekinteni.

Hogy az ellenzék ezen „előkészítő bizottsága”, a melyről senki sem tudja, kikből áll, minő irányzatos eszközökkel dolgozik és mennyire félre akarja vezetni a jóhiszemű közönséget, kitűnik abból, hogy épen a Lloyd volt az, a mely a szegedi kamara kettéválasztásának eszméjét megpendítette.

A Lloyd ugyanis 1911. február 19-én tartott ülésében *Ernst József* rámutatott arra, hogy a soproni kereskedelmi és iparkamara kettéválasztott és hogy a kereskedelemügyi miniszter a kettéválasztáshoz hozzájárult, mert a két kamara fenntartásának költségcsökkentése biztosítva volt s ép ezért alkalmasnak tartotta az időpontot, hogy a Lloyd kérésére a szegedi kamarának kettéválasztását olyképp, hogy a Bács-Bodrog megye területén fekvő községek az Ujvidék székhelylyel létesítendő új kamara hatásköre alá rendeltessenek.

Ezt az indítványt a Lloyd el is fogadta és már március 14-én a Lloyd megbízásából *Frank Gyula* titkár a szükséges adatok beszerzése iránt az illetékes hatóságoknál lépést is tett.

Nyilvánvaló tehát, hogy ez az eszme nem az ellenzék „előkészítő bizottsága”, illetve azok jelöltjei, hanem az arra illetékes kereskedők testülete, az ujvidéki Lloyd előtt már megrendített, sőt a Lloyd ez irányban folytonos tevékenységet is fejt ki. Kétségtelen tehát, hogy a Lloyd jelöltjei azok, a kik ezen eszme megvalósítását előmozdítani hivatvák.

Ezzel kapcsolatban kiemeljük azt, hogy az ipartestület kamarai külltagokul *Pekló Bélát* és *Leherc Károlyt* jelölte. A multkori híradásainkban, ezen ipartestületi jelöltekkel szemben, mint a közhangulat szerinti iparos jelöltekről tettünk *Brunner Ede* és *Königsdtler*

Dusánról említést, a kik nézetünk szerint az ipari érdekek képviselésére kiváló hivatottsággal bírnak.

Pótagokként a Lloyd *Frank Gyulát* és *Derner Lipót* jelölte, míg iparos-pótagokként mi *Pusits György* és *Balog Dezsőt* tudunk.

A Lloyd jelöltjei tehát *Dietzgen Gábor* és *Ernst Bernát*, a kiket a kereskedők bizalma minden esetre, győzelemre juttat, mert ez a két név teljes garancia az iránt, hogy a szegedi kamarában Ujvidék méltón lesz képviselve.

Itt említjük meg, hogy a városi rendőrfőkapitány hivatal az iparkamarai kiküldöttek választására határnapul október hó 17-ét tűzte ki. A választás reggel 8 órakor kezdődik és délután 1 óráig tart. Választási helyiség a városháza nagy terme. Elnöknek kijelöltetett ifj. *Zanbauer Agoston* rendőrfőkapitány, míg helyettesítésével *Wachtl János* rendőrfogalmazó bizatot meg.

A telefonkezelés egyszerűsítése.

Multiplex gépet a központnak.

(Saját tudósítónktól.)

Mult vasárnapi számunkban volt alkalomunk szóvátenni azokat a mizériákat, amelyek az ujvidéki telefonközpontban uralkodnak, tettük pedig ezt közérdekből, mivel egy oly par excellencie kereskedő és iparos város, mint Ujvidék, fokozatos fejlődésénél fogva joggal rászolgált arra, hogy összes intézményei kifogástalanok legyenek és a közönség érdekeit szolgálják.

Kevés oly város van ebben az országban, amelynek postai, távirai és telefonforgalma olyan nagymérvű volna mint ép Ujvidéké. Kedvező fekvése, minden irányban fennálló szerencsés összeköttetési vezérezerepre praedestinálják. Idegenforgalma eléggé jelentékeny, a környék lakosságának valóságos centruma, ahová ügyes-bajos ügyeit jön kiki elintézni. Sok mindenünk van már, amire büszkék lehetünk, de hogy még a teljes fejlődés, az igazi modernizálás elérésére nem egy lépést kell tennünk, azt mindenki beláthatja. Ezért vagyunk minden oly ügynek szószólo, amely egy lépéssel előbbre vezet ezen nem másodrangú kérdés elintézéséhez.

Jelenleg tehát a posta- és távirahivatal főnökéhez fordulunk és bizton hisszük, hogy meghallgatásra kerül az a kérésünk, amelyet a kereső közönség osztatlan kívánságaként sürgősen és haladéktalanul hozzá intézünk. Ebbeli kérésünk a mai telefonkezelés gyökeres megváltoztatását célozza. Ismét hangsúlyozzuk városunk nagy forgalmát, ipari és kereskedelmi jelentőségét, úgy hogy ezt tekintelve véve ennek a kívánságnak okvetlenül eleget kell tennie.

Az a kezelés, amely a telefon központban ma uralkodik, teljesen képtelen helyzeteket teremt. Megteszi ez a szolgáltatást esetleg oly helyen, ahol alig tíz-tizenöt előfizető van, de Ujvidéken, ahol ma már negyedfélszáz az előfizetők száma, ily állapotok már semmiképp sem felel meg. A főhiba a lassú, nehézkos gépkezelésben rejlik, amely míg egyrészt a szolgáltatást teljesítő hivatalnokok idegeit túlonul próbára teszi, másrésztől megvárakoztatja a beszélni kívánó feleket, akiknek talán a késedelmes kapcsolat folytán anyagi káruk is van.

A simplex gép Ujvidékre nem való. Özönviz előtti állapotnak kell minősíteni a mai gépezeteket. Teljesen lehetetlen ma boldogulni, mikor az előfizetők szekrényekbe vannak beszerelve. Megtörténik igen sokszor, hogy az 1-es szekrény előfizetője a 4-es szekrény előfizetőjénél kíván beszélni, míg itt azután a közvetítés alapján az összeköttetés megtörténik, várni kell, néha bizony jó sokáig. Emellett nagyon sokszor az is megesik, hogy a szekrényben nem esik le a felhívó előfizető száma, akkor azután hiába várunk, összeköttetés

egyáltalában nem kapunk. Nem is szólunk a kellő ellenőrzésről, hisz ez jelen esetben ki van teljesen zárva.

Ujvidék joggal megkívánja, hogy multiplex géppel bonyolítottassék le a telefonszolgálat. Ennek előnye a gyorsaság, a megbízhatóság és az ellenőrzés lehetősége. Bizvást mondhatjuk, hogy a panaszok legnagyobb része a mai ósdi állapotnak tulajdonítható. Ez még tizen-nyolc év előtről maradt reánk, amidőn nálunk a telefont felállították. Azóta minden téren haladtunk, főképp városunk, amely fejlődésével számos vidéki várost megelőzött. Sokkal kisebb hivatalok dolgoznak már multiplex géppel. Ennek a felállítása oly befektetés, amely kamatait búsán hozza meg.

„Proximus ardet Ucalegon”, itt elérkezünk a végállomásra, tovább már a főnökség ennek a jogos és méltányos kívánságnak teljesítése elől ki nem térhet, itt okvetlenül tenni kell valamit, tenni pedig csakis a „multiplex” gép felállításával lehet. Várjuk tehát a sürgő intézkedést.

Az új gimnázium.

Árlejtés az ujvidéki magyar főgimnázium építésére.

(Saját tudósítónktól.)

Régen érzett hiányon van hivatva segíteni az a rendelkezés, amellyel a kir. kath. magyar főgimnázium újáépítése határozottat el. Mindenki tudja, hogy a mai épület szűk méreteivel és célszerűtlen berendezésével nem elégíti ki azokat az igényeket, amelyeket joggal elvárhatnánk.

Órömesen köszöntöttük tehát azt a hirdetményt, amely az új épület építésére az árlejtést kiírta. Valóra vált így a régi, jogos kívánság és városunk nemsokára egy új, csinos kulturális palotával lesz gazdagabb. Amint a tervekből megítélhető, egy minden tekintetben kifogástalan alkotás fogja ebből a déli végvárból a kulturális szükségleteket kielégíteni. Gondoskodás történt tágas, szellős, higienikus tantermekről, tágas szertárakról és szellős mellékhelyiségekről. Emellett az új épület a városnak egyik legegészségesebb területén fog emelkedni.

Kedden bontották fel Budapesten a vallás-és közoktatásügyi miniszterium műszaki osztályában az ajánlatokat, amelyek alapján kitűnt, hogy az összes munkának teljesítésére heten vállalkoztak. Az ajánlatok a következők: *Lehrer Vilmos* (Ujvidék) 875980 korona 82 fillérrel, *Kopasz István* (Szeged) 829377 korona 25 fillérrel, *Robelli és Raichl* (Budapest) 809890 korona 27 fillérrel, *Schreiber Gyula* (Budapest) 836895 korona 32 fillérrel, *Grimm és Steiner* (Budapest) 885656 korona 58 fillérrel, *Koch Károly* (Budapest) 772026 korona 80 fillérrel, végül *Pekló Béla* és *Linarics Vilmos* (Ujvidék) 769250 korona 29 fillérrel. Emellett több részletajánlat is adatott be.

Az ajánlatok felbontása után a műszaki hivatal a szükséges számításokat meg fogja ejteni és a közeli napokban fog dönteni afelett, hogy ki teljesítse az építést. Bizton hisszük, hogy a kereskedők és iparosok érdekei kellőleg védelemben fognak részesülni áltál, ha ujvidéki emberekre bízatik eme nagyfontosságú építkezés.

Korszakalkotó ujtítás a fogászat terén.

Kaucuk immár teljesen felesleges. Egyes fogak, :: fogsorok, fix hidak, koronák, öntött plombák az ujonnan feltalált WESTONFÉMBŐL. :: Könnyű, törhetetlen, iztelen, gyönyörű platinfényét sohasem veszti el; teljesen pótolja az aranyat óriási árkülömbőség mellett. Ezen új fémből készült munkák :: kat alkalmaz

Dr. KÁRMÁN és BERGER
fogászati műterme Kossuth Lajos-u. 40.

HIREK.

Az ujvidéki utca.

Az ujvidéki utca egyik nevezetessége a mozi, vagy ha úgy tetszik az Apolló, amely a „Grand Hotel Mayer” tőzsomszéd-ságában fényes, izléses és minden confortot kielégítő teljesen modern berendezé-sével városunk kedvenc szórakozó helyévé nőtte ki magát.

Ügyes és élelmes vezetés mellett ma már a mozi az ujvidéki utca megszokott, de emellett keresett látványossága is. Találkozunk az utcán a mozival mindenütt; majd nagy színes plakátok hirdetik változatos műsorát, majd „kosaras ember-ek” osztogatják sürgönyeit, hogy felhívják a közönség figyelmét a nagy attrakciókra: a Zigomarra, a vagy Carmen megható tragédiájára, vagy a „Pali” vidám és bohó csínytevésére.

Helyi-vel-közzel felcíomázott kocsik csengős lovakkal járják be az utcát, élükön a rezes bandával, amely harcias indulókkal szórakoztatja az utca népet. Színes libériákba bujtatott szolgák osztogatják az utcán a meghívókat, s a kávéház asztalain elszórva ismét találkozunk a mozi programjával.

A kép még tarkább az esti órákban, amikor kigyullad a mozi homlokzatán a nagy körönd és tündöklővilágítja bele az utcába ezt az egy szót: Apolló. A kapunál cifra ruhába bujtatott portás pazar bőkezűséggel osztogatja ismét a cédulákat, míg a kapu előtt és a kapu-aljban a kíváncsiak egész serege nagy mohósággal olvassza az ott kiragasztott öles, színes reklámplakátokat. Különösen az őszi és téli évadban nagy élénkséget hoz az ujvidéki utcába a mozi, mert délutánoként vidám gyermekereg özönl el a mozi tájékát, s nagy rajokban vonul a gyermekhad a moziba, hogy a vászonra vetített képek változatosságában gyönyörködjenek, az esti órákban különösen a nagyobb moziszenzációk idején az előkelő világ ad ott egymásnak találkat, míg ünneppapokon délutántól késő estig a nép mulat a moziban.

Szóval a mozi népszerűvé lett s már szinte hozzátartozik az ujvidéki utcához, amelynek élénk tarka-barkasága talán nem is lenne teljes nélküle.

A főispán ebédje. *Matkovits Béla*, főispán a közigazgatási bizottság ülése után temerini kastélyában ebédre hívta meg a közigazgatási bizottság zombori tagjait. Az ebéden részt vettek: *Fodor Mihály* kir. tanácsos, pénzügyigazgató, *Stankovits György* műszaki tanácsos, az államépítészeti hivatal vezetője, *Faragó János* tanfelügyelő és *Dr. Demetrovics Vladimír* polgármester.

A közigazgatási bizottság ülése. Szombaton, e hó 14-én délelőtt 11 órakor tartotta meg városunk közigazgatási bizottsága *Matkovits Béla* főispán elnöklété alatt, rendes havi ülését. Az ülésben a szakelőadók tették uég szokásos jelentéseiket.

Kulturgyűlés. A Délmagyarországi Magyar Kömüvelődési Egylet ezidei közgyűlését az eredeti tervtől eltérőleg Szegeden tartja meg november hó 12-én az egyesület székházában. A nagyfontosságú ülésen a helybeli osztályt *Dr. Piukovi h Sándor* titkár fogja képviselni.

Temerin az óbecsei váia ztánál. Az óbecsei választáson Temerinben így alakult a szavazatok aránya: tavaly szavazott a munkapárta 265, a Justh-pártra 346. Most pedig kapott a munkapárt 301, a Justh-párt pedig csak 284 szavazatot.

Eskütétel. Csütörtökön délelőtt *Demetrovics* polgármester elnöklété alatt ülést tartott a város tanácsa, a melyen a leváltárnoki állásra helyettesített *Dr. Wiesinger Jenő* a hivatalos esküt letette. Az eskümintát *Dr. Belohorszky Adolf* jegyző olvasta.

Elismerés Belohorszky Gábornak. A bányai ágostai hitvallású evangélikus egyházkerület legutóbb tartott közgyűlésének tárgysorozatán a püspöki jelentéssel kapcsolatban szóba került *Belohorszky Gábor* nyugalomba vonulása. Ez alkalommal a közgyűlés elhatározta, hogy *Belohorszky Gábor* életi lelkésznek, a bácsi egyházmegye 38 éven át volt főesperesének nyugalomba vonulása alkalmával ezen állásában kifejtett munkálkodása körül szerzett érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíti. Az erről szóló jegyzőkönyvi kivonatot most küldte meg *Belohorszky*nak az egyházkerület főjegyzője.

Ami fölösleges. A budapesti egyetemen már megkezdődtek az előadások. Egyik ujvidéki uriember is felvitte a fiát. Mikor már lakást is talált a számára, egy pár bankót is nyomott a fiu markába, és bucsuzni kezdtek.

— Hát csak fiam takarekoskodjál — oktatta ki a gondos apa — azután jó lesz, ha kiadásaidat mind följegyzed.

— Igen, édes apám.
— Mindent jegyezz fel, hogy mit költesz kosztra, kvártélyra . . .

— Igen . . .
— Az is jó lesz, ha például a kávéházi költségeidet felírod . . .

— Na, az fölösleges — mondta a fiu.
— Miért?
— Mert azt felelnek ugyanis a pincérek — felelt a reményteljes csemete.

A munkásgimnázium megnyitása. Városunkban már két év óta áll fean a munkásgimnázium közhaznu intézménye, amelyben a kellő előképzeltség híján levő kereskedő- és iparos segédeket, továbbá munkásokat vezeték be azokba az ismeretekbe, amelyeknek elsajátítása fejtetlenül szükséges mindenkire nézve. Az előadók a kir. kath. magyar főgimnázium tanári testületéből kerülnek ki. Az idei tanfolyam október hó 18-án szerdán este fél 8 órakor fog megnyitni. Jelentkezéseket elfogad *Dr. Piukovich Sándor* munkásgimnáziumi igazgató. Ajánljuk ezt a hézagpótló tanfolyamot a kereskedő- és iparos világ különös figyelmébe.

Ujvidéki kivándorlók. A Kossuth Lajos utcai kivándorlási bolt, a hol az emberek betéppő jegyet vásárolnak egy másik világországba, lefüggönyözött ablakaival de sok ember titkát rejtegeti! Mert, bizony, micsoda elszántság, micsoda elkeseredés kell ahhoz, hogy az ember itthagya ezt a hazai rögöt, a melyhez a mult, az emlékek fűzik, s a melyhez a jövő reményei tapadnak! Mély, fájdalmas titkoknak kell a szívek mélyén rágódnia, hogy rászánja magát az ember: elhagyni a szülőföldet, a hazát, a hol mindenki és minden ismerős és új életet kezdeni egy új világban, népek között, a hol barátaink, ismerőseink nincsenek és az emberek nyelve oly idegen! Valahányszor egy-egy kivándorlóról hallunk, úgy elszorul a szívünk, mintha valamegy hozzánk tartozót temetnének, a kit testvéri szívvvel szeretünk és ezentül soha többé nem fogjuk látni. A hajóstársaságok pedig egyre szedik az áldozatokat és a nagy tengerjáró hajók mélyén most három ujvidékit is visznek. Kivándorol Ujvidékről *Paroski Anna* 9 éves kis leányával, *Ilonával* és velük megy *Drozdik Mária* divatárusnő is. Micsoda nagy reménységgel eltelve készülhettek az új világba, hogy így, nő létükre, egymagukban neki mer-tek vágni a nagy tengeri utazásnak . . .

Eljegyzés. *Hirschenhauser Jenny* és *Kertész Sámuel* a Pesti magyar kereskedelmi bank tisztviselője jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

Fogorvos *Dr. Blau Antal* külföldi utjáról hazakerkezett és rendelését újból megkezdette.

Rendőri hírek. A lefolyt héten ugyancsak sok lopás történt, a tettesek azonban majdnem mind megkerültek és elnyerik méltó módon büntetésüket. Hétfőn *Bernhard Ferenc* harisnyakötő gyárából loptak el 60 korona értékű kerékhajtósíjait, ugyanaznap *Heim Zsigmond*-tól tulajdonított el *Dobanovacs*ki *Trívó kátyi* lakos lőszerszámot, ugyancsak nála kedden 500 korona értékű kukoricát vittek el. *Rákics Vitomir* szállási lakostól szerdán *Sztojcsics Milán* loptott el 100 koronát, 11-én *Braun Ján*-stól 600 K loptak. Pénteken végül a csirkepiac-n *Erdélyi Jozsefné* temerini asszony tulajdonított el egy subát.

Magyarellenes agitáció. *Janzen Fülöp* szeghegyi lakos „Deutschungarischer Katekismus” címén történeti falsumokkal és a magyarság ellen való izgatással teli öpiratot bocsátott közre, a melyet a könnyen hívő német nép között osztott szét, ezáltal öhajtván a magyarság ellen lázítani. Feljelentés alapján a szegedi kir. ügyészeg sajtó útján elkövetett izgatás címén elrendelte nevezett ellen a vizsgálót és egyben a nyomozással az ujvidéki határszéli :endőrök kapitányságot bízta meg.

Uj lap Szabadkán. Szabadkán Reggeli Ujság címmel új politikai napilap indult meg. Az élénk és változatos tartalmu lapnak *Havas Emil* a szerkesztője.

Temetés pap nélkül. Lapunk legutóbbi számában megírtuk, hogy Óutakon *Wolf Ferenc* vendéglőst saját háziinas agyonszurta. A plébános megtagadta *Wolf* eltemetését, mert nem volt egyháziilag megeskette. Hozzá tartozói egyházi szertartás nélkül vitték ki a temetőbe.

Kulturelőadás. *Zombory Gyula* keletutazó szombat este az „Ujvidéki Magyar Kaszinó” ban tart előadást élményeiről. A hét folyamán az egyes iskolákban ismétli meg az előadást.

Paraszt-észjárás. A piacon megszólalt egy pénz-ügyör egy kocsián bóbiskáló parasztot, *Teglas András*, hogy vinne el őt a szomszéd faluba a község házához. *Teglas* az útért 4 forintot kért, míg vegre hosszú alkudozás után 3 forintban állapították meg a viteldíjat. Mintegy harmadfél órai utazás után megérkeztek; a fiának leszállott a kocsirol s bemegy a község házára, mondván *Teglas*nak, hogy várakozzék egy keveset, ő majd mindjárt kijön és megfizeti a kiakudott 3 forintot. A paraszt kifogta lovait s miatt azok abrakoltak, ő szépen lefeküdt a kocsi derékba egy kis pihenőre. Elmúlt egy félóra, elmúlt egy óra, de a fiának nem jött vissza. *András* bácsi türelmetlenkedni kezdett, beballagott a község házába és ajtórol-ajtóra járt, kérdezven, hogy nem látták-e erre egy fiacot. De bizony senki sem látott ott fiacot! *Szegény András* bácsi kegytelen volt meggyőződni, hogy az ő utasa — a község háza hatsó kapuján — a viteldíjjal együtt megugrott. A megcsalatlanság keserű erzetében nagyokat karomkodott és füle fövet vakarva fölshajtott: Akasztófaraváló gaz fiacna! Ha tudtam volna, hogy semmit sem fizet, még hat forintert sem hoztam volna el.

Svéd tornászati. *Mészárosné W. Berta* — a mint azt már megírtuk — külföldi tanulmányutjáról visszatérve a svéd gimnasztika oktatását megkezdte. Minthogy orvosilag bebizonyított tény, hogy e rendszer a gyermekek fejlődésére kiválóa jótékony hatással van, felhívjuk a szülők figyelmét ezen jeles tornatani-tónó kítúnó tornarendszerére.

A villamosról Mindenkor elismerjük, ha a közönség érdekében történik valamiféle üdvös intézkedés. Szóvatettük nem alap nélkül, hogy a villamos kocsik, főként a II. Rákóczi *Ferenc* utcában nem járnak eléggé sűrűn, úgy hogy igen sokáig kell rájuk várni. A villamosvasut igazgatósága is belátta ennek a kérdésnek nagy korderejét és péntektől kezdve egy-egy kocsi állított be a Városház-Ártézi fürdő, továbbá a Korház-Buzatér vonalon az eddigieken kívül.

A haitrrendőrség köréből. A m. kir. belügyminiszter *Willing Gyula* segédtsiztet a m. kir. ujvidéki határszéli rendőrkapitányságtól a sztrópkói kirendeltséghez helyezte át. Helyébe a soproni kapitányságtól *Ninkovics Rafael* kinevezett irnok kerül.

Ütleváladás. Nagyon meglehetőtt szorulva *Manikov Zsárkó* ösövei lakos, mert ütlevcéit 30 kornáért cladta. Ezen büntetendő cseleketen azonban alapsan rajta vesztett, mivel az ujvidéki határszéli rendőrkapitányság közegei tudomást szereztek a dologról és előállították. A kapitányság vezetője alkal azva a törvénynek idevágó paragrafusát, nevezett 10 napi elzárásra és 30 korona pénzbüntetésre ítélte.

A Maticza közgyűlése. A Maticza nov. 1-én a Mayer szálloda nagytermében tisztújító közgyűlést tart. A várost a közgyűlésen valószínűleg *dr. Tapavicza György* tanácsnok fogja képviselni.

Edison Ujvidéken.

Irta: Csillag Károly.

Az óbecsei vonaton indultunk Ujvidék felé, amikor egy úr, aki saját állítása szerint petróleumban és egyéb alsó ruhákban utazott figyelmeztetett, hogy ennek a vonalnak nagy, szenzációja van, mert Edison, a világhírű feltaláló: Edison velünk utazik.

Ennek a beszédnek eleintén nem akartam hinni, de amikor az utazó már harmadszor esküdt az egész családjára, hogy ez igaz, akkor csakugyan kezdettem kételkedni, hogy ez lehetséges-e?

Már pedig igaz volt. Egy első osztályú kupében fektűt a nagy feltaláló és roppant nagyokat horkolt. Soha életemben még feltalálót horkolni nem hallottam, — de a lehelletéről is lehetett érezni, hogy itt egy nagy ember aluszsa álmait. Oda mentem és szelid oldalbalökéssel felkeltettem. Bocssáma meg uram mondtam ha talán alkalmatlan vagyok, de ne vegye rossz néven, hogy felköltöttem. Ritkán jut magamféle ember ahhoz a szerencséhez, hogy egy ilyen nagy emberrel együtt utazhatik, — legyen tehát élnézze velem szemben.

A nagy feltaláló hideg amerikai flegmával vette az egész dolgot és csakhamar meleg társalgásba bocsátkoztunk.

Milyenek itt a vidéken a viszonyok? — kérdé tőlem.

Itt igen sokféle viszonyok vannak, vannak emberek sőt vannak nők is, akiknek viszonyaik vannak — és egyáltalán meglehetősen elterjedt viszonyok vannak.

Ez a felelet nagyon megnyugtatta a nagy feltalálót, — úgy látszik, nem értette meg a szavaimat, de nagyon helyeselte válaszomat.

Ezután kezdett csak érdeklődni minden iránt.

Természetesen nyomban a találmányokra fordítottam a társalgást. Elmondottam, hogy nálunk a nagyobb városokban már milyen élénk a kereskedelem, hogyan fejlődik az ipar és hogy a géptechika már itt is milyen fontos szerepet játszik. Mikor megtudtam azután, hogy Ujvidékre utazik, akkor társalgásunk persze, hogy a város dolgaira ment át. Amidőn a város fekvése iránt érdeklődött elmondottam neki, hogy Ujvidék messzebb fekszik mint Makó és közelebb mint Budavára, — sőt, hogy Budavára egyáltalán nem fekszik, hanem áll. A földrajzi felvilágosításokat szívesen hallgatta, és mikor Ujvidékre értünk, akkor ő már egészen otthonosan érezte magát a városban, teljesen tájékozva volt mindenről.

Csakhamar az érdeklődők száza vették körül a villamos kocsi, amelyikbe Edissonnal beültünk. Mellénk került véletlenül egy tojásos kofa, aki egy nagy tojást és egy nagy csomag iratot vitt. Micsoda iratokat visz ez a hölgy? — kérdé tőlem Edison. — Ez egy új találmány felelem, — miután a villamoson élő szárnyast vinni nem szabad, kénytelen a csirkek anyakönyvi kivonataival utazni és azokat árujjal. A másik szomszédom pedig egy kalitkával utazott és a villamos kalauz éppen azzal foglalkozott, hogy a bent levő kanárimadárnak tekerte ki a nyakát, hogy addig míg a villamoson utazik a kanári, szabályszerűen viselkedjék. Az amerikaiak tetszettek ezek a dolgok és amikor a kocsiiban ülők észrevették, hogy a nagy Edissonnal vannak együtt, nem lehetett őket visszatartani, hogy ezer és ezer kérdéssel ne faggassák.

Az egyik úr erős vallatára fogta. Uram, ha ön az az Edison, a híres feltaláló, aki feltalálta a telefont, akkor mondja meg kérem, hogyan lehetne az ujvidéki telefonton segíteni. En uram érte meg, egy telefonelőfizető vagyok — de már két év óta sohasem tudok beszélni azzal, akivel akarok, — mindig azzal kötnek össze, akit nem kérek.

— Ezen nagyon egyszerűen lehet segíteni, felelé a nagy feltaláló.

Feszült figyelemmel hallgattuk, mi fog most következni.

— Mondja csak kérem, hány telefonelőfizető van önöknél?

Mintegy 289 — felelélem.

Nos hát a dolog igen egyszerű. Ön összekötöttést kér az összes telefonelőfizetőktől, csak azzal nem, akivel beszélni akar, — felfogad erre a célra egy tót napszámot, aki bemondja mind azt a 288 számot — és észre

sem veszi, hogy megkapja a helyes számot, akivel beszélni akar.

Ehhez csakugyan egy Edison kellett — és most már Ujvidéken minden telefon mellett ott látjuk ülni a kis tótokat, akik fölségesen szórakoznak a kagylók mellett. Azóta Ujvidéken sem olcsó üveglaklatok, sem drótból való egérfogót nem lehet kapni.

Az érdeklődők mindig jobban tolongtak a nagy feltaláló felé. Egy helybeli lapnak a humoristája is odafert hozzá, — uram, mondá talán én rajtam is tudna segíteni. Nekem az a bajom, hogy amikor tréfás dolgokat írok a lapomba, a közönség úgy elszomorodik tőle, hogy az utcán minden második ember könnyeket hullat. Ehhez nem kell egy Edison, felelé nagy önrizzel a feltaláló — írjon egész egyszerűen komoly politikai vezércikkeket, meg tragédiákat — majd meglátja, hogy hogyan fognak nevetni.

— Nézze uram, jött oda Edissnhoz egy fogtechnikus, — nekem meg az a bajom, hogy a klienseim és a pacienseim miud lenyelik az aranyfogukat, amiket a szájukba csavarok.

— Ezen is könnyen lehet segíteni felelé Edison — kérje meg a maguk városi poétájukat, hogy írjon magának kis apró verseket, azokat sorítsa bele a záptogba és nyugodt lehet, hogy nem lesz baj, mert azokat a verseket nem igen lehet lenyelni.

— Rajtam is segíten, szól egy másik úr, én nekem már 3 éve nincs állásom.

— Azon is könnyen segíthetünk, mondá Edison. Maga egyszerűen álljon oda a Balog szabó boltja elé és álljon addig, míg valaki felszólítás nélkül jön oda kifizetni a teljes számláját, — akkor ott állhat egy évig is és lesz állása anyyi, hogy beleunhat!

Közgazdaság.

Az iparfejlesztés és ipari bank Ujvidéken.

Általános jelenség, nemcsak a fővárosban, hanem a vidéken is, hogy a pénzintézetek szaporodnak; egyik bank a másik után létesül, szövetkezetek, részvénytársaságok alakulnak, sőt ma már nemcsak minden nemzetiségnek, hanem ugyszólván majdnem minden egyes szakmának van egy külön bankja. Ezen általános jelenség alól Ujvidék sem képez kivételt, sőt a pénzintézetek terén bizonyos túltengés máris tapasztalható. De az már nem általános, hanem különösen Ujvidéken speciális jelenség is, hogy dacára annak, miszerint az ipari élet fellendülésére minden előfeltételeink meglennek, pénzintézeteink bizonyos ódi conservatismussal zárkoznak el ipari vállalatok támogatásától, még inkább ipari vállalatok létesítésétől.

Az ujvidéki takarékpénztár tett ugyan ezen a téren is kezdeményező lépéseket, de hazafias és uttörő vállalkozásáért nem volt nagy elismerésben része, részben az érdekeltek kishitúsége, részben a sok gáncsoskodás, majd egy két ipari vállalat sikertelensége, dacára az intézet által ezen a téren elért szép eredmények, azt eredményezték, hogy az ujvidéki takarékpénztár is mindinkább visszahúzódott az iparvállalati érdekeltségétől. Nem az intézet hibázható ezért, hanem a közönség indolentiája, amellyel még az ujvidéki takarékpénztár sem volt képes dacolni.

Hogyan járulhatnak tehát hozzá a pénzintézetek az iparfejlesztéshez Ujvidéken, ez a kérdés? Ha végig tekintünk a hatalmas pénzintézeteken, amelyek a fővárosban székelnek, azt tapasztaljuk, hogy az a szinte szédületes fejlődés, mely ezeket a legutolsó évtizedben kísérte, első sorban is ipari vállalkozásunknak volt betudható. Ma már egy modern pénzintézet nem felelhet meg teljesen hivatásának, ha csak a betétkezelés, váltószámítás, betétlázási kölesön vagy lombard üzlet kereteiben mozog. Az iparfejlesztésre részben gyámolítólag, részben kezdeményezőleg kell közreműködni. Igaz, hogy ez talán kezdetben némi kockázattal jár, de ez a kockázat bőven megtérül a későbbi sikerekben, elvégre minden kockázat nélkül nagyobb szerű vállalkozás nem képzelhető, az után semmi szükség sincs arra, hogy ezt a kockázatot csak egy intézet viselje, álljanak

össze a pénzintézetek és létesítsenek a maguk kebelében egy külön ipari bankot, amely közösen viseli a kockázatot és közösen részesedjenek is a haszonban.

Erre a célra mindegyik érdekelt pénzintézet hasítson ki alaptőkéjéből egy bizonyos összeget és az általa adott összeg arányában részesedjék a vállalkozás sikereiben vagy esetleges veszteségeiben. Ki van zárva, hogy ha a pénzintézetek több rendbeli ipari vállalkozást kezdeményeznek, hogy valamennyi mankóval végződjk, elvégre a kezdetnek vannak bizonyos nehézségei, de, mert egyesülésben van az erő, megtudnának küzdeni ezekkel a nehézségekkel is, és idővel oly eredményt produkálnának, mely városunkat elsőrangú ipari gőcponttá emelné.

Ez nem is lenne olyan nehéz, mint a milyennek látszik, mert az előfeltételek szinte maguktól kínálkoznak; rendkívül kedvező természeti fekvése városunknak, élénk forgalma, kiterjedt vasuti hálózata, vízi útja, a Szerémséghez és a Balkánhoz való közelsége egyenesen utalják városunkat a keleti exportra, amely téren ép a szállításnak a közelfekvés folytán olcsóbb volta mellett minden más város, sőt a külföldi konkurenciáját is könnyen legyőzhetné.

E rövid cikknek nem feladata az, hogy rámutasson ama ipari vállalkozásokra, amelyek a pénzintézetek által initálódók lennének, de igenis célja az, hogy felhívta az illetékes tényezők figyelmét arra, hogy csak rajtuk áll, miszerint Ujvidéket virágozó ipari városá tegyék.

A kamatláb várható emelése. A pénzügyviszonyok újabb időben állandóan feszülnek, ami a nagyobb külföldi jegybankok jegyforgalmának roszabbodására vezethető vissza. Különösen sok aranyat von el az angol bank tresorjából Egyiptom és Délamerika terményeinek finanszírozása. Ez az összeg mindaddig, míg az illető termények a világpiacra nem kerülnek, lekötve is marad. Ennek a várható következménye lesz az az intézkedés, hogy az angol bank fel fogja emelni a kamatlábát. Így azután következne jegybankunk kamatlábjának emelése még pedig nemcsak praeventív okokból, tehát az arany védelmére, hanem az arany effektív igénybevétele folytán is.

Bácsmegeyi cukorgyárak. A megyénkben emelendő két cukorgyár elhelyezésének sokat vitatott kérdése végre megoldást nyert. Az egyik gyár Zomborban, a másik Ujverbáson lesz felállítva; a gyárérdekeltség a vonatkozó szerződést Zombor városával és Ujverbász községével már meg is kötötte, s mindkét gyár működését már 1913. évben megkezdji. Nem érdekelten felemlíteni, hogy a Sajkásvidéken már élénk lendületet vett a cukorrépa-termelés. Az idej közepes termés mellett is Bácsföldvár mintegy 700, Csurog 500, Zsablya 200 waggon cukorrépat termelt. A répaszállítás az egész vonalon már megkezdődött. Az a hír tehát, melyet egynehány megyei lap kolportál, hogy a cukorgyár sem Zomborban, sem Verbáson épül, hanem Cservenkán, — nem való.

Nyílt tér.*

A szabó munkások a mi kérelmünket melyet a közönséghez intéztünk és türelmet kértük, a mi a sztrájk folyik, egy röpirattal úgy igyekeztek feltűntetni, mintha a szám adatok melyekre mi hivatkoztunk, valótlanok volnának.

Mi ezen kérelemmel senkit félre vezetni nem akartunk és fenntartjuk, hogy a munkások 30—40%-nyi béremelést kértek.

Vitát ez uton nem óhajtunk provokálni sem folytatni, a nálunk elfekvő árszabályokból bárki meggyőződhetik adataink valódiságáról. Ma már megegyeztünk munkásainkkal és a legmeszebbmenő áldozatokat meghoztuk, e mit a mi és az igen t. közönség érdeke megenged.

Ujvidék, 1911. október 13.

Krausz Dávid, Farkas Mór, Milovánovics Szvetozár, Schatteles Nándor, Notta György, Balogh István, Malcsics Endke, Szencz György, Balasits András szabómesterek.

* A rovatokban foglaltakért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Divatos kézimunkák és
a hozzávaló anyagok
WIRTH RÓZSA

kézimunka-üzletében
II. RÁKÓCZY FERENC-ÚT 6.

:: Állandóan nagy ::
választékban kaphatók.

== ELŐNYOMDA. ==

Eladó.

Öt szobából álló uri lakás, 1 és fél hold szőlővel, külön gazdasági házzal a futaki országot mellett. Bővebbet Szalkay Sándor vár. adótitkár.

Öt liter

rendelésnél hához szállít

Eredeti
Szerémi
Hegy

BORT

Wachtl Imre kádár

== Ujvidék, ==

Petőfi-utca 8. szám.

Keressük mindenütt a legjobb!

Legyünk óvatósak az egészséges ivóvíz választásánál.

Igyunk és kérjünk mindenütt.

Szántói

természetes savanyúvizet,

mely gazdag természetes szénadtartalmánál és rendkívül szerencsés vegyi-összetételénél fogva igen kellemes ízű, az egészségre nézve hasznos, elsőrangú

== asztali és gyógyvíz. ==

Bornak: fűszer
Betegnek: gyógyszer
Egészségének: óvszer

Főraktár: Ujvidéken Wagner Testvérek fűszerkereskedőnél.

4°/_o-os — 5°/_o-os

alapon

törlesztéses-kölcsönökért a felek közvetlenül fordulhatnak hozzánk
= 25 - 65 évi időtartamra =

tőke-kamat törlesztésre beosztva
Földbirtokra városi házakra.

Parcellázásokat finanszírozzunk.

Kisgazdák által megvásárolt nagy földbirtokot szétparcellázunk, ahhoz szükségeltető pénzt esetleg előre folyósítatjuk.

Eladósodott birtokot szintén finanszírozzunk,

II-od III-ad helyű kölcsönöket folyósítatunk

„Agrária Kereskedelmi”

== Részvénytársaság ==

Budapest, VII., Erzsébet-körút 2. szám.

Telefon és interurbán 46—67.

Földbirtok érték 75—85 százalékáig.

VITA FORRÁS
SÓSKÚT VESZÉLY

Természetes hazai gyógyvíz.

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegnek, köszvény, hólyag- és vesebajok ellen

Félpohár VITA-for. ás a gyomor-égetést azonnal megszünteti.

A vállalat tulajdonosa a CONSUM Keresk R.-t.

Budapest VII., Teréz-körút 4.

Raktár: Wagner Testv. cégnél Ujvidék.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógytárban.

Német leány

kerestetik délutáni órákra. Magyar-utca 69. sz. 1—2

Uri lakás

4 szoba, előszoba, fürdőszoba. konyha stb. Temerini-utca 6., emelet sarok erkélyvel november 1-ére kiadó.

Bővebbet Farkas Lajos tulajdonosnál ugyanott. 4—10

A legolcsóbb és a legjobb világítás az,

melyet carbitfejlesztéssel létrehozott acetylen égővel teremt az u. n. Mignon készülék. Ennek előállítási költsége óránként 30 gyertyaerősségű világításnál 2¹/₂ fillér. Minden világítási zavar nélkül könnyen utántölthető. A töltés alig 3—4 percet vesz igénybe, nem esik semmiféle törvényes ellenőrzés alá és nem jár veszéllyel. Esetleges bevezetéseknel a legolcsóbb költségelőirányzattal szolgálók. — Legjobb referenciák. ::

Vezérképviselő és egyedárusító a Bácska részére

Bernhart Ferenc

Szilberek (Bács-Bodrog vmegye.)

Kinálók ezenfelül 10—100 lángérs reform készüléket a legolcsóbb áron. Montírozási költség egy lámpa részére 3. k.

UJDONSÁG.

Ajánlók

complett autogén hegesztő- és vágó berendezéseket, amelyek minden géplakatos-és kovács műhelyben szükségesek és amelyek nálam állandóan raktáron vannak. Vevők nálam díjmentesen praktikus hegesztőberendezésre szóló oktatásban részesülnek.

Bernhart Ferenc

a Lakos és Székely cég képviselője.
(Budapest VI., Lehel-utca.)

Stefanovits

Kávé.

Postadobozokban 30 f.-től. Ruhadobozokban 40 f.-től, Női kalapdobozokban 70 f.-től feljebb. Állandó nagy raktár. — Dobozok mérték után gyorsan és olcsón. Ékszerdobozok a legmodernebb kivitelben.

Nagy könyvkötészet és dobozárugyár

BARTH DOMONKOS, Zrinyi Ilona-utca 15. szám

TELEFON 314.

Egy magános úriházbán a

legmodernebb lakás,

minden kényelemmel ellátva 1911. november 1-ére kiadó. Igen alkalmas egyleteknek, vagy irodának is. Bővebbet II. Rákóczi Ferencz-ut 61. szám alatt. Ugyanott egy nagy raktár- esetleg istállóhelyiség és egy nagy csardák kiadó!

1-2

LITCKE L.

pezsgőgyártelepe

P & S.

Főraktár: BUDAPEST Szép-utca 3. sz.

Frigyes Főherceg Ő Császár és királyi Fensége, Salvátor Lipót Főherceg Ő császár és királyi Fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Express-vonat Társaság szállítója.

Pezsgőfajok:

Sport Grand Vin Sec, Crémant Rosé, Casino Extra Sec, For England (savanykás), Britannia
 :: Extra Dry (cukor nélkül). ::

**Mentőkocsik,
 Betegszállító kocsik,
 = Hullaszállító kocsik =**

szigoruan előírás szerint felszerelve, a községek részére elrendelt szakszerű kivitelben a legolcsóbb árban kaphatók

Reich Mátyás és Lebherz Károly
 első délmagyarországi kocsigyárában
 Ujvidéken.

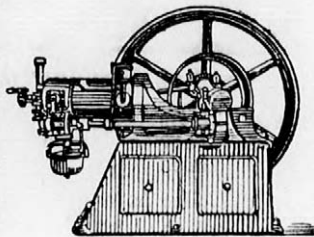
Eredeti „OTTO“ motorok

benzin, benzol, petrolin, szivógáz és nyersolaj üzemre malmok és ipargépek hajtására a legalkalmasabb és legolcsóbb üzemelő.

Biztos, nyugodt üzem!

Kiessling E. és Társa, Leipzig-Plagwitz

gyártmányu famegmunkáló gépek, asztalosok és fűrésztelepek részére.

A magán járó eredeti „OTTO“

benzinlokomobilok nélkülözhetetlenek minden gazdának, Gép motor- és Hengerolajok, Hajtószijak stb. stb.

Langen és Wolf motorgyár Budapest—Wien

Fióktelep: Ujvidék, Temerini-utca 7.
 Kérjen árjegyzéket és költségvetést!

Hirdetések

olcsón számítva felvételnek

az Ujvidéki Hírlap kiadóhivatalában

Friedmann Sándor nyomdájában.